

Φάκελος Υλικού

Ενότητα 14: «Ηθική αρετή και Μεσότητα»

Κείμενο αναφοράς

A. Μετάφραση

Σε καθετί βέβαια που παρουσιάζει συνέχεια και μπορεί να διαιρεθεί είναι δυνατό να πάρουμε άλλοτε ένα κομμάτι μεγαλύτερο, άλλοτε ένα κομμάτι μικρότερο και άλλοτε ένα κομμάτι ίσο, και αυτά σε σχέση είτε με το ίδιο το πράγμα είτε σε σχέση με εμάς... Και ονομάζω μέσον σε σχέση με το πράγμα, αυτό που απέχει εξίσου από καθένα από τα δύο άκρα (του), το οποίο ακριβώς είναι ένα και το ίδιο για όλους, ενώ (μέσον) σε σχέση με εμάς, αυτό που δεν είναι ούτε πάρα πολύ ούτε πολύ λίγο• και αυτό δεν είναι ένα, ούτε το ίδιο για όλους. Για παράδειγμα, εάν τα δέκα είναι πολλά και τα δύο λίγα, μέσο σε σχέση με το πράγμα παίρνουν (ή: θεωρούν) το έξι• γιατί αυτό υπερέχει και υπερέχεται κατά τον ίδιο αριθμό μονάδων• και αυτό είναι μέσον σύμφωνα με τις διδασκαλίες της αριθμητικής. Το μέσον όμως σε σχέση με εμάς δεν πρέπει να το προσδιορίζουμε έτσι• γιατί, αν για κάποιον είναι πολύ το φαγητό των δέκα μινών και λίγο των δύο, ο προπονητής δεν θα ορίσει έξι μερίδες• γιατί και αυτή η ποσότητα ίσως είναι μεγάλη γι' αυτόν που θα την πάρει ή μικρή• δηλαδή για ένα Μίλωνα είναι μικρή, ενώ γι' αυτόν που αρχίζει τις γυμναστικές ασκήσεις, μεγάλη. Το ίδιο ισχύει και στο τρέξιμο και στην πάλη. Έτσι λοιπόν κάθε ειδικός αποφεύγει την υπερβολή και την έλλειψη, και επιζητεί το μέσον και αυτό επιλέγει• και το μέσον όχι σε σχέση με το πράγμα αλλά με εμάς.

B. Ετυμολογικά και Ομόρριζα στη Νέα Ελληνική

συνεχει, απέχον, υπερέχει, υπερέχεται < ἔχω: ακάθεκτος, αλληλουχία, ανακωχή, ανεκτικός, ανέχεια, ανοχή, άσχετος, διπλωματούχος, ἔξη, ἐξής, εξοχή, εποχή, ευεξία, ευωχία, εχεμύθεια, ζαχαρούχος, κατοχή, καχεκτικός, καχεξία, κληρουχία, οχυρός, οχύρωση, παροχή, περιέκτης, περιεκτικός,

προεξοχή, προνομιούχος, προσεκτικός, πτυχιούχος, σοκολατούχος, συμβασιούχος, συνέχεια, συνοχή, σχέδιο, σχεδόν, σχέση, σχετικός, σχήμα, σχολείο, τροπαιούχος.

λαβεῖν, λαμβάνουσι, ληπτέον, ληψομένω < λαμβάνω: ακατάληπτος, αμεροληψία, ανεπανάληπτος, ανεπίληπτος, αντιλαβή, αντίληψη, απολαβή, ασύλληπτος, δικολάβος, εικονολήπτης, επανάληψη, επιληψία, εργολάβος, εύληπτος, ευυπόληπτος, ηχολήπτης, ηχοληψία, θρησκολήπτος, θρησκοληψία, καταληπτός, κατάληψη, λαβή, λαβίδα, λάφυρο, λήμμα, λήψη, μεροληψία, μετάληψη, παραλαβή, παραλήπτης, περίληψη, προκατάληψη, πρόσληψη, συλλαβή, σύλληψη, υπόληψη, χειρολαβή.

πλεῖον, πλεονάζει < ό, ή πλέων/πλείων, τὸ πλέον/πλεῖον: πλειοδοσία, πλειοδότης, πλειονότητα, πλειοψηφία, πλέον, πλεονασμός, πλεονέκτημα, πλεονεξία.

ἐλλείπει, ἔλλειπιν <λείπω: διάλειμμα, διάλειψη, εγκατάλειψη, έκλειψη, ἔλλειμμα, ελλειμματικός, ελλειπτικός, ἔλλειψη, ελλιπής, κατάλοιπο, λειψανδρία, λείψανο, λειψός, λειψυδρία, λιποβαρής, λιποθυμία, λίπος, λιπόσαρκος, λιποτάκτης, λιποταξία, λιπόψυχος, λοιπόν, λοιπός, παράλειψη, υπόλειμμα, υπόλοιπος.

φαγεῖν < ἔφαγον < τρώγω (θ. τρώγ-, ἔδ-, ἔδε-, ἔδεσ-, ἔσθ-, ἔσθι-, φαγ-): ἔδεσμα, εδωδιμοπωλείο, εδώδιμος, παμφάγος, φαγητό, φαγώσιμο.

ὑλείπτης < ὑλείφω: ἄλειμμα, αλοιφή, απαλοιφή, εξάλειψη, επάλειψη, πασάλειμμα.

προστάξει < πρὸς + τάττ(σ)ω (θ. ταγ-jω> τάττω / τάσσω): ανακατάταξη, ανάταξη, ανυπότακτος, απότακτος, αρχισυντάκτης, ασύντακτος, άτακτος, αταξία, διαταγή, διάταγμα, ένταξη, επιταγή, επιτακτικός, επίταξη, μετάταξη, νομοταγής, παράταξη, προσταγή, πρόσταγμα, προστακτική, πρόταξη, συνταγή, σύνταγμα, συνταγματικός, συντάκτης, συντακτικό, σύνταξη, τάγμα, ταγματάρχης, ταγός, τακτικός, τακτός, τάξη, ταξίδι, τάξιμο, υποταγή.

ἀρχομένω < ἄρχομαι: αναρχικός, ἀναρχος, αρχαίος, αρχή, αρχικός, ἄρχων, γυμνασίαρχος, ἑναρξη, ἑπαρχος, ναυαρχίδα, ναύαρχος, ταξίαρχος, υπαρκτός, ὑπαρχος.

ἐπιστήμων < ἐπίσταμαι: επιστήμη, επιστημολογία, επιστήμονας, επιστημονικός, επιστημονισμός, επιστημοσύνη, επιστητό.

ὑπερβολήν < ὑπέρ + βάλλω: αμφιβολία, αναβλητικός, αναβολή, απόβλητος, βαλβίδα, βαλλιστικός, βαλτός, βεληνεκές, βελόνα, βέλος, βλήμα, βολή, βολίδα, βόλος, διαβλητός, ἐμβλημα, ἐμβολο, επιβλητικός, ευμετάβολος, κεραυνοβόλος, λιθοβολισμός, παράβολο, περιβάλλον, πρόβλημα, πυροβολισμός, συμβολή, σύμβολο, σφαιροβολία, υπερβολή, υποβλητικός.

φεύγει < φεύγω (θ. φευγ-, φϋγ-): αναπόφευκτος, ἀφευκτος, καταφύγιο, πρόσφυγας, προσφυγικός, φυγάς, φυγή, φυγόδικος, φυγόκεντρος, φυγόπονος, φυγόστρατος.

ζητεῖ < ζητέω-ω: ἀζήτητος, αναζήτηση, ζήτημα, ζήτηση, ζητητής, συζητήσιμος, συζητητής.

αἰρεῖται < αἰρέομαι-οὔμαι (ρ. Φαρ- + j > Φαίρ-, > αἶρ-, > αἰρέ-ω, ρ. Φελ-, Φαλ-): αἵρεση, αἰρετικός, αἰρετός, ἀναιρετικός, ἀρχαιρεσίαις, αὐθαίρετος, ἀφαίρεση, ἀφηρημάδα, διαιρετέος, διαιρέτης, ἐξαιρετικός, ἐξαίρετος, καθάραιεση, προαιρετικός, υπεξαίρεση.



(www.study4exams.gr)

6-3-2017

18-3-2021

63ο Γενικό Λύκειο Αθηνών

Μαρία Ευγενίου

